

ACC. N:R M. 11874: 1.

Zuf 80

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Öknamn på personer var i min beredning mycket
gänska, ja så, att om man sade deras rätta namn
man y blev förstörd. gula jössen, Tyväjora jössen,
müllböke jössen, jössen på äna, bekars jössen, Anaple
jansen, Jon regge, glaba jonen, sjogge Lusteren, hestafoten,
kecke mä bjunt, Johan mä bjunt, länge Ljeren, Ljeren
skit, höka Sunnassen, staeagobben, beskekeian,
Ola mä kroken, pillekuorr, pytten, pytte Marian,
pytte jona, pytte Bäranaten, pytte Klaran, hynne Kallen,
gasten, jake Bejatan, sypaklumpen, kvecke Johanna,
böka spannen, saune Kaja, boska Marian, boska
Johanna, stäma Bejatan, Kyäninge Kiltan, leksons
Karing, gess Britta, plure Majan, höka Pittän,
ivendorr, Nisse mä hasen, Herol mä kroken, pytte Pittän,
spjitebjun, Leester Pittän, Lasse Kätte Jon, kjetoppen,
Anaple jonen, böka Pällan, sursampa Johan, Talej,
wastter Annan, hoggan, stäma-Massen, lilla-Hacken,
resla-Häkan, springare-Ljeren, scharmant,

De förest uppräknade öknammnen voro alla från
P. förs: men öknammnen på byar voro i vidare i svang.
I grannförs: fens sådana namn som Kackelösa, fettin
Ljärhagen, (Berghem), Tiggaregatan o. d. Grannförsam-
lingen Fötoryd kallade Fätterydsborna bekänglar
(Bekängkare). P. borna i sin tur kallade Fötorydsborna
bölar, och man sade även, så ä baro de
osynliga jättisborna. Benämningen, "bölar" hade
höjst före min tid, givom att en bök
(kastrad tjur) stredts en natt i Byvärna, och
spåren följts till en by i Fötoryd, Borsheut. Trots
att man beundit s k raggsekar på böläns
fötter för att dölja spåren. I P. sedes ramsen
bässa bölar, favelta (Fagerheut) kvölar,
jousköpa raskare, ä ikväsa stäckare,
spulta för ä judella mä. (Ljuheut, Judheut)
Det behövdes endast att ge ut ett ljud, böä
om man passerade en Fötorydsbo, eller mötte.

honon, så även om en Ibo mötte en Pbo och gjorde ett tecken som föreställde en bråkstämme så kunde bråket snart vara i full gång även om man till en Ibo sade, pro hit, det var dock inte så svårligt som ett böö. I min barndom, och än mer föret, kunde ej en enda marknad gå fredligt förbi, utan att skiljas vid "klögsalieu" med stenkastning, de av parterna som först och mansterkast kunde sätta sig fast vid den stora mahålen, med obegränsad mängd av klappersten, blevo gärna härrar på täppan, för den gången, tillfarande som skulle förbi fingo höra eller gå en omväg över en åker. Den part som blev segrare följde den andra ett längre eller kortare stycke och med fickorna fyllda med sten, och en gärna i knuten i en väsdock. Det hördes ej se ett någon länsman eller polis

försökte avstyra det gamla bräket, som dock
nu har rent yalvadt, tills bättre. På auktioner
och andra tillställningar har rivit socknan
emellan ~~has~~ ~~hitt~~ hållit i sig nästan längre.
För ett tagtår är sen blev en J i Jonsköp
slagen till döds på en auktion, liksom en
E. på Ekstunga. På min ungdomstid var det
ett par bröder kallade värabränsstentarna
som voro bröktakar. Franssocknan i öster ~~sade~~
om dem sade man gärna de höffria albositerna,
I slutet på 1800 talet de gamla lekseksfabriken blev flyttat
till Diö och en del av personalen tog sig över sjön
Möckeln sade man om dem. de ä bara pyttmakare
och sjöng i mäsurbakst, o du min lille pyttmakare
pyttmakare pyttmakare gi du hem till dina löns.
Franssocknan i norr Ågumaryd och P. hade levet i
sänga. En J i Nyarås sv. Ju kom härans i fru
Lundström kom springans i Gudde me på Knapp

ai kaffe di va ja glasve si dä velle ja ha, si ja
 vant na ve skranket (staket) si fir all dijl, mäa
 ja häm ret hadde dij tatt na si mäst köel
 ihväl na te aquat. (Agnumaryd) (han menade sin värv)
 Nigou hade satt ihop några rader, som jag hörde i
 min barndom, han hade tydeligen varit tidigt uppe.
 I Byvänsa böja dä si deras män i Känsås där
 säva di äv, i Skökelä där si di si lats si i
 Källbost kokar di kaffe si i Oselt där si di väl
 äppe si på Stussås där hilla di kor si i
 Linselt där nämndamannen bo, ä i Lönselt där
 håller di kränningar. (Kändel) I grannsocknen
 i söder var Lohult som är i skän. En jow te
 tillas se till bepalning^{man} häns och linsman to
 hänsen mä in skän i jow lide vartt i morgon
 i Töräbagga, fi äjw sejsman (sejsman) i skän
 si äjw linsman i samulenn dij hälle ja fi lige.
 Linnar jow se om två tvålänningar han hade

Tien att bryta siker. ja has tuvan ngäbrydars
 hää nder, ä den äjnu han ä en gätta. gätta. Förnu)
 ä kamma dij tu en stäjn si stoä. sin ett klöcke
 lo fann ja ed ä gälpa däm. triska. Olav (samma by)
 se som sin granne, han ä som swaelä, si nä
 han gaeä ät skäven has han en kass mä se
 säm han fis i, si han kan tu att mä se träjn.
 Om en skräddare. Knölv- Hansson sjöng man.
 skräddare, skräddare, skrynkellbjän swär i hül-
 seke har han sin passestäjn, han gaeä dä
 jemt ä praela, mä sine bæenge krotete uæla.
 Om en skomakare J. som sjöng man. han biter
 eeti läst, ä grina rätt i väst, för emelia
 banelia baneliatij. Ordstäv var rätt vanliga
 för en del byar, säson i K. osua köp, Kausa
 se kunnas. delfsä se Nisse-Nissen. ä köss se
 hoggare. Kallen. nu gä dä, se Tina. ja vasspinade
 se spurenta Lina, ä i riehareem se Nyman.

i skit sa Frans, köss me (pi ett visst ställe)
sa villden Ida, räcka du inte upp så kacka (hoppa)
sa Augusta i rässeln. Olins Ingberg sa till pyttis
Marion, hur så då må du din stackare? Hon
svarade, stackare, stackare dig gae pi Kresjanste
Lääj så bära römsa i en kääj (korg) kas du
höst då fää. Föttydsborna kunde smäda P. boma
med en stop. De kallar sig Lundberg fast de
heter Läckris, så de tar för "beket" som gussa
pi Läckris, då kan en väl kalla pi tyvstrack
så knap så ta itta skilling för pira so bek.
En gammal byspelman tyckte sig ha fått för
lite traktering pi ett bröllop i L. och satte
ihop en värs. jag har ju vandrat söder i norr
så ja har gått igenom många dörr, men aldri
en väl vänstin strepan så Torr, som den var i
falleralla. ja där fick en slita strängar så
bas, obrukta stop potätter (butelj) så glas, ja i

skas tro då va ett magert kalas i spels i
fallteralla. Ett sätt att fortast räkna tior hundra
var. fem gånger fyra, fyra gånger fem, elva och nio
tyveri gånger tior, femtan i fem. Den som körde
med småstuter och hada less, och uppförskaske,
haus wagn sade. ja wacken well alla wunnä
ja wacken well alla wunnä i utförskewen
ja bi wunnä i well, ja bi wunnä i well.

Om gårdparihandel, sade den som sålde. Le gode
kära man skas hon handla i det, bästa priset
då vet hon ja har, ja har skalar i bann sel-
hedskar däat i di raraste skas hon få se.

När smålänningarna på vären gick mer åt skine för att
få arbete, och en skänning frågade. var ä du från? blev
svaret, ja i från fattig Smälann, gemmens, men om
sasunn skänning på hästen frågade fick han svaret,
ja i från stora Krounbergs län. Värä well du
dare. Drängar, som bäst han satt och åt

ACC. N:R M. 11874:9.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

är troppar, drog upp skjortärmarna, och matmor
frågade vad han tänkte ta sig till, svarade ja
ja saen tjvå sättä va den sune kanten så ja
tjvåte ja kause kette mansna den råna.

En annan gång ropade en ärtä här ä ja te
me äss den vunnä. En dräng, jämte husebonden
satt ute åt frekost, bäst de nit blev drängen
glad och skrattade. Vidä betä de ä flina äst,
sa bunnar, ja ja ä si gläa fj ja fätt synen igen,
fä ja kaus säi tjvå kaus jövon ostaskivan ä
i gaeä saen ja sä daretit, sä ja saen intä
smöät pass bröet. Tre kvallar (västgötan) kom
vägen och fingo se ett blommande lindlund, trodde
det var en sjö och beslöt att bada, när de badat
skulle de räknas kopen sä att ingen dränkt sig. Alla
räknade men glömdes sig själv, hur de räknade sakades
en, de beslöt att var och en fick göra något märke,
och i en ny koblaka blev tre prästkr efter dres väsar,
det bekrävs att ingen dränkat.

En buffare blev struken av en geting, det var
ju både svårt och farligt, men han fortsatte dock,
komman ett stycke mötte han ^{en} tordrynet, men gick
genast åt sidan, nähä du, ja hämmar nog igen
dig fast du bytt om tröjor (kavj). Bondfolket
på en gård var svåla och höll magen kost. Vid
hösttiden blevo drängen och piggen skickade
att hästa en utäng ett stycke från gården, vid
dittkamma kände de sig hungriga och undersökte
matsvåren och funno endast brödkrauter och ett
par saltas sillar. missbelätna över fyndet tog
drängen och täljde alla trästicker och sätte fyra
i var sill, ställde båda sillen i bredd utänför
läget (ingången till sängen) gick sedan att sätta sig
igen utän att hästa något, på eftermiddagen
sände bonden sin pojk att se hur det gått för
höstfolket. Denne kom hem med beskedet
att han inga sett, bara hittat två siller

entän för läjet med trästicker i, och vända mot
himmeln. När det blev kväll gick drängen och
piggen hem och möttes av husbonden, som frågade
vad det var för personer att stå till med
sillen, som pojken hittat vid läjet. Drängen
svarade: se, så jäkla drullar, ja ställde dem
in väj innan midda, hem ätte fläsk i se va
de ^{huden} komna länge. Nähä ni fin va nöjda äls
ni vellen, men nit fläsk bliä dä inte. Dä
se drängen, ska gräset resa se igän. Senare på
kvällen sände bonden dit sin pojke för att
se. pojken kom hem och sa. Alltihop gräset
stää som dä her vatt, dä ä bara lita va
läjet som hållä på ä resa se. (drängen piggen)
En bonde besökte ej marahton, men ^{sattit} este på
hästen sig de grannens folk slä sig ner på tu-
vorna och äta. Bonden, nu sätta vi oss och låter
vi äter. Medan de satt där passade drängen

pi, att obemärkt lossa sin liv präst skaplet,
när så grannens folk började började även bonden
och drängen, bonden såg ju ginst att drängen
fäktade med bara skaplet. Vi i hül: ä du för
fasonen du tar de te. ja ska en litet en sitta si
ska en väl litet en sitta mä. sen blev det enrafton.
Fisken (räkvarn) kom till mjölvarn i Bränshult med
en skäppa säd, ja velle be de mala dähräa ve
ett tuffälle, dä ä inte brätt. fi dig mä väl ställa
äpp. däa hemma, fi däa ä källa källa ä halva källa
si rändi ranna stöckna pi tigena. (brödspett)
Märta dag kom hustrun och bad, jämsande, för
all del om möjligt fi det med sig hem, vi ha inte
keft brödkit pi många dar. En småbonda J. Hoggo
sa, kött si fläsk. ha ja si bjällkane källa
pi si brösta, anen pärä si sell dä väjt vär ä.
Lamm J var kallad till Länsmans Landström för
skuld. När han så kom han och blev tillfrågad

vard. lönsam velle, i han velle bara bye på midda.
(i verkligheten hade han fått stryka)

Jag har föret nämnt om förhållandet till grannsocknen
Fötteryd som länge tillbaka i varit det bästa, och vid
alla tillfällen varit orsak till både bråk och slagspel
men på de senare femtio årens gång ut till det
bättre. De gamla ökarämmen och småämmen ha
till det mesta försvunnit. Nu komma ungdomar
komma till dansbanor, sektioner, och marknader
utan allt för mycket bråk. Men nu skall tre
kommuner Fötteryd, Fötteryd och Helleryd bli stor-
kommunen, med Fötteryd som medelpunkt. Det torde
dock dröja rätt många år, förinnan allt gammalt
blir fullständigt utjämnat. Bäst värt blir det
för gamla och orkeslösa, som komma att kom-
ma på ett centralt ålderdomshem för de tre
kommunerna i Delary, där de knappast får se
någon av sina förre bekanta.

De övriga grannsocknarna Agunwarud, Lyunga,
Hamnada, Stenbrokult och Laskult var grannsamman
god, och några tristigheter, som jag vet, ej förakom-
mit. Så gott som ingen industri har ännu före-
funnits inom socknen, ej heller i grannsocknar
förestom Delary i Eöteryd. På de senare hundra åren
har Skubult varit platsen för inköp och handel
och när man kom på foten kom dit barfotad för
att handla sälja en kanna joäbär (smultron)
eller hallon (akäbär) vågade man knappast
marken hälsa eller låta bli, om man mötte
ett par Skubultspojkar, men nu har skilnaden
utjämats på landsbygd och stad. Hälsade
man, blev svaret vill du ha stryk hälsade man inte
var det, så du stesk. För en kanna smultron, vackra
kände man för tre daler (50 öre) och för hallon lite
mindre, tyve shilling (40 öre).